

Tematy na ustny egzamin maturalny z języka polskiego na rok szkolny 2013/2014

Literatura

1. Mitologizacja jako zabieg artystyczny. Omów sposoby jej funkcjonowania w literaturze na wybranych przykładach.
2. Utopie i antyutopie w literaturze — sposoby kreowania i ich funkcje. Omów na wybranych przykładach.
3. Literatura faktu. Zanalizuj i zinterpretuj to zjawisko kulturowe XX wieku na wybranych przykładach.
4. Na wybranych przykładach z różnych epok objaśnij funkcję konwencji onirycznej w kreowaniu przedstawionego.
5. Omów — odwołując się do przykładów — funkcjonowanie baśni i legend we współczesnej literaturze fantastycznej.
6. Różne sposoby prowadzenia narracji i obecności narratora w utworze literackim. Omów na przykładach.
7. Dialog twórców literatury z filozofami. Przedstaw problem na wybranych przykładach dzieł literatury dawnej lub/i współczesnej.
8. Jak może funkcjonować odbiorca w utworze literackim? Omów na wybranych przykładach.
9. Różne sposoby funkcjonowania wartości i symboli biblijnych w literaturze dawnej i współczesnej. Omów na przykładach.
10. Psalmi w tłumaczeniu różnych poetów i nawiązania do psalmów w poezji XX wieku. Omów problem na wybranych przykładach.
11. Mity i motywy antyczne w poezji współczesnej. Omów na wybranych przykładach.
12. Portret gospodarza i sposób jego kreowania w tekstach literatury dawnej (np. „Żywocie człowieka poczciwego” M. Reja) i współczesnej (np. u E. Redlińskiego, W. Myślińskiego, T. Nowaka).
13. Alegoria w dawnym piśmiennictwie polskim. Omów zjawisko alegorii i najważniejsze jej realizacje w literaturze do końca XVIII wieku.
14. Uwzględniając kontekst kulturowy epoki porównaj fraszki epigramatyczne J. Kochanowskiego i J. Sztaudyngera pod względem tematu i języka.
15. Twórczość J. Kochanowskiego w tradycji literackiej późniejszych epok. Rozwiń temat na przykładzie wybranych utworów.
16. Omów na wybranych przykładach sposoby postrzegania historii w utworach romantycznych.
17. Wielkie karty naszej historii utrwalone w różnych formach zapisu literackiego (np. kronika, epos, pieśń patriotyczna, powieść historyczna itp.). Zaprezentuj na wybranych przykładach.
18. Jak do tradycji sarmatyzmu ustosunkowali się pisarze późniejszych epok? Przedstaw na wybranych przykładach.
19. Idealizm i marzycielstwo bohaterów literackich w zderzeniu z rzeczywistością. Omów problem na wybranych przykładach.
20. Omów na wybranych przykładach sposób funkcjonowania motywu wygnańca, tułacza, pielgrzyma w literaturze romantycznej i współczesnej.
21. Akceptacja, konfrontacja, negacja. Omów sposób funkcjonowania tradycji romantycznej w literaturze następnych epok.
22. Etos inteligenta i jego demaskacja. Przedstaw problem na wybranych przykładach.
23. Ludowość i „chłopomania” — przedstaw zjawisko na przykładzie wybranych dzieł literatury XIX i XX w.

24. Motyw tańca i jego funkcja w utworach literackich. Omów na wybranych przykładach z literatury XIX i XX wieku.
25. Między szczęściem a obowiązkiem. Scharakteryzuj Judytów literatury XIX i XX wieku.
26. „Apokalipsa spełniona” — zinterpretuj motyw odwołując się do literatury dotyczącej czasów wojny i okupacji.
38. Dekalog bohaterów Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. Rozwiń temat na wybranych przykładach.
39. Porównaj obrazy Gdańska i jego okolic, ukazane w literaturze współczesnej (np. G. Grass, S. Chwin, P. Huelle).
40. „Z kogo się śmiejecie? Z samych siebie się śmiejecie!...”. Zanalizuj funkcje komizmu i satyry na przykładzie wybranych utworów.
41. Mistrzowie i uczniowie wśród twórców literatury. Przedstaw, ujawniające się w dziełach, związki między ich twórczością.
42. Literatura w służbie ideologii. Co sądzisz o tym zjawisku? Przedstaw problem na przykładzie twórczości wybranego autora (autorów).
43. Rewolucja jako jeden z dziejowych mechanizmów. Omów problem w odwołaniu do wybranych dzieł literackich.
44. Jednostka uwikłana w historię. Rozważ problem na wybranych przykładach literackich.
45. Od Rolanda do Kolumbów... Przedstaw, w jakim stopniu ideał rycerza wpłynął na kreacje bohaterów walczących o wolność.
46. Literackie sposoby dokumentowania zbrodni totalitaryzmów XX wieku. Omów problem na wybranych przykładach.
47. Wolność przywilejem człowieka czy jego przekleństwem? Omów na wybranych przykładach literackich w oparciu o nurt egzystencjalizmu.
48. Między formą pojemną a sytuacją liryczną. Omów gatunki i konwencje w poezji polskiej XX wieku.
49. Odwzorowywanie świata, prowokacja, eksperyment artystyczny... Refleksja na temat najnowszej literatury polskiej (np. O. Tokarczuk, A. Stasiuk, T. Tryzna).
50. Kresy — polski raj i polskie piekło. Przedstaw temat na wybranych przykładach literackich.
51. Literatura i codzienność. Na podstawie literatury jednej epoki lub kilku epok omów zjawisko codzienności (jej obraz i status w systemie filozoficznym epoki).
52. Scharakteryzuj literackie obrazy miłości jako odbicie artystycznych konwencji i obyczajowości różnych epok. Omów problem na wybranych przykładach.
53. „Bo coś w szaleństwach jest młodości...” (L. Staff). Na podstawie wybranych utworów przedstaw i porównaj portrety młodych w literaturze.
54. Literackie obrazy bohaterów w sutannie i w habicie — przedstaw na wybranych przykładach funkcjonowanie motywów.
55. Portret mieszczanina — sposoby jego kreacji i funkcje w literaturze polskiej i powszechnej. Rozwiń temat, odwołując się do wybranych przykładów.
56. Scharakteryzuj i porównaj portret artystów jako bohaterów literackich na wybranych przykładach z dwu epok.
57. Różne rozumienie pojęcia władzy. Przedstaw temat odwołując się do wybranych przykładów.
58. Różnorodność portretów literackich „tych, co służą ojczyźnie”. Omów na przykładach z różnych epok

literackich.

59. Różne sposoby rozumienia i ujęcia motywu pracy w literaturze. Omów na przykładach.
60. Rola lektur w kształtowaniu charakterów postaci literackich. Przedstaw na wybranych przykładach.
61. Świat nadprzyrodzony i jego wpływ na poczynania bohaterów literackich — omów temat odwołując się do wybranych utworów literackich z różnych epok.
62. Drzewo - świadek, uczestnik życia bohatera literackiego. Omów temat wykorzystując wybrane teksty literackie.
63. Na przykładzie wybranych utworów omów różne funkcje motywu lotu w literaturze.
64. Bohater i jego alter ego. Analizując wybrane utwory, przedstaw różne sposoby funkcjonowania w literaturze motywu sobowtóra.
65. Warszawskie Łazienki w poezji i prozie. Scharakteryzuj ich obraz na przykładach.
66. Polski esej współczesny. Od Stempowskiego do Stasiuka. Omów na przykładzie twórczości wybranego autora.
67. Obraz Rosji w wybranych dziełach literatury rosyjskiej. Omów problem na wybranych przykładach.
68. Od dziennikarstwa do literatury (Ryszard Kapuściński i/lub Hanna Krall). Odwołując się do tekstów omów cechy swoiste wypowiedzi dziennikarskiej oraz porównaj piśmiennictwo dziennikarskie i literaturę.
69. Motywy średniowieczne w literaturze fantasy. Omów na wybranych przykładach.
70. W jaki sposób psychologia i medycyna kształtują literaturę? Przedstaw problem na wybranych przykładach.
71. Literatura spoza kanonu lektur. Scharakteryzuj twórczość i warsztat pisarski wybranego pisarza.
72. Apokryf w literaturze dawnej i współczesnej. Omów temat na wybranych przykładach.
73. Jak opisywano miasto w literaturze polskiej XIX i XX wieku? Omów na wybranych przykładach.
74. Sztuka portretu w gawędzie i literaturze gawędowej okresu romantyzmu. Omów na wybranych przykładach.
75. Zaprezentuj ujęcie problemu zła w wybranych utworach literackich z różnych epok.
76. Zaprezentuj sylwetkę twórczą aktualnego i wybranego laureata Nagrody Literackiej Nike lub literackiej Nagrody Nobla.
77. Gombrowiczowska koncepcja świata i człowieka. Przedstaw temat, odwołując się do wybranych utworów i wypowiedzi pisarza.
78. List w utworach literackich. Analizując wybrane przykłady, przedstaw sposób wykorzystania listu w dziele literackim i omów jego rolę.
79. Samobójstwo jako motyw literacki. Omów, odwołując się do dowolnie wybranych lektur.
80. Historie rodzinne w literaturze polskiej XIX, XX i XXI wieku. Omów, odwołując się do wybranych przykładów.

Związki literatury z innymi dziedzinami sztuki

1. Różne ujęcia motywu Sądu Ostatecznego w literaturze i sztuce. Odwołaj się do wybranych przykładów.
2. Związki kultury renesansu z antykiem. Omów i porównaj, odwołując się do wybranych przykładów.
3. Klasycyzm — estetyka i światopogląd. Omów problem w odwołaniu do wybranych tekstów literackich i innych dzieł sztuki.
4. Różnorodne ujęcia motywu pożegnania w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach.

5. Uprzedmiotowanie człowieka jako problem w literaturze i sztuce (np. T. Kantor, A. Wróblewski, T. Różewicz). Omów i zinterpretuj to zjawisko na wybranych przykładach.
6. Sztuka wobec niewyraźnego. Symbol jako środek wyrazu w poezji i malarstwie. Omów problem na wybranych przykładach.
7. Artystyczne interpretacje historii w literaturze i malarstwie. Zanalizuj porównawczo wybrane dzieła.
8. Funkcjonowanie mitów kształtujących tożsamość narodową Polaków. Omów problem w odwołaniu do wybranych tekstów literackich i innych dzieł sztuki.
9. Świat prowincji w opowiadaniach Brunona Schulza i obrazach Marca Chagalla. Przeanalizuj porównawczo wybrane dzieła.
10. Przywołując wybrane przykłady, rozważ role inspiracji biblijnych we współczesnej literaturze i filmie.
11. Polskie obrzędy ludowe jako inspiracja artystyczna. Omów na wybranych przykładach literatury i sztuki.
12. Omów funkcjonowanie motywów przyrody w literaturze i malarstwie romantyzmu. Odwołaj się do wybranych przykładów.
13. Porównaj wizerunek żołnierza w literaturze i malarstwie i filmie XX wieku. Odwołaj się do wybranych przykładów.
14. Motyw śmierci w literaturze i malarstwie. Omów na przykładach.
15. Wizerunek Afryki i jej mieszkańców w literaturze i malarstwie. Omów na wybranych przykładach.

19. Świat — labirynt, sen, teatr... Przedstaw wizje świata wykreowane w literaturze i filmie. Odwołaj się do wybranych przykładów.
20. Kicz w literaturze i sztuce. Omów na wybranych przykładach.
21. Bóg i człowiek. Omów relacje Stwórcy i stworzenia na przykładzie wybranych dzieł literackich i malarskich.
22. Obraz morza i tematyka marynistyczna w literaturze i malarstwie. Przedstaw na wybranych przykładach.
23. Artysta jako nowator, łamanie konwencji w literaturze, teatrze i sztuce. Omów problem na wybranych przykładach.
24. Przedstaw różnorodność reakcji na klęskę powstania listopadowego i styczniowego w literaturze i sztuce XIX wieku.
25. Awangarda literacka i malarska. Omów na wybranych przykładach dzieł dwudziestolecia międzywojennego.
26. Góry jako inspiracja artystów różnych epok. Przedstaw temat, odwołując się do literatury i innych dziedzin sztuki.
27. Sposoby funkcjonowania mitu faustycznego w literaturze i innych sztukach. Omów problem na wybranych przykładach.
28. „Skrzywdzeni i poniżeni” — proletariat wiejski i miejski w oczach artysty. Omów na przykładach z różnych epok.
29. Postać św. Franciszka i franciszkanizm w kulturze średniowiecza i w późniejszej poezji. Omów sięgając do wybranych dzieł.
30. Gra z odbiorcą jako konwencja w literaturze, sztuce i filmie. Przedstaw temat na wybranych przykładach.
31. Kultura żydowska w literaturze, filmie i malarstwie. Omów funkcjonowanie motywu na wybranych przykładach literackich.
32. Jam jest dwór polski. Dwór polski — prawda i mity. Omów problem, analizując przykłady z literatury,

malarstwa i filmu.

33. Motywy infernalne w literaturze i sztuce. Na wybranych przykładach omów poetykę i funkcje motywu.
34. Omów wpływy kultury Dalekiego Wschodu na literaturę i sztukę europejską. Odwołaj się do przykładów dzieł.
35. Wizerunek anioła w tekstach kultury. Przedstaw na wybranych przykładach.
36. Realizm dziewiętnastowieczny — scharakteryzuj konwencję na podstawie wybranych dzieł literatury i sztuki.
37. Smutek, pesymizm, melancholia... - jako sposób przeżywania i opisywania świata. Omów problem na przykładzie wybranych dzieł literackich i malarskich.
38. Poetyka powieści sensacyjnej. Omów na wybranych przykładach literackich i filmowych.
39. Motyw kwiatu w literaturze i sztuce. Przedstaw różne jego ujęcia na wybranych przykładach.
40. „Ta łza, co z oczu twoich spływa...” — motyw płaczu w literaturze i sztuce. Przedstaw na wybranych przykładach.
41. Motyw konia w tekstach kultury. Przedstaw różne jego ujęcia na wybranych przykładach.
42. Reportaż literacki i fotograficzny. Omów i oceń ich rolę we współczesnym świecie. Odwołaj się do wybranych przykładów.
43. Omów twórczość S. Wyspiańskiego jako inspirację dla poszukiwań artystycznych w teatrze polskim XX wieku. Odwołaj się do wybranych przykładów.
44. Karnawał i karnawalizacja w literaturze i sztuce. Omów temat na wybranych przykładach.
45. „Świat na opak” — jako sposób przedstawiania i objaśniania rzeczywistości. Omów problem w odwołaniu do wybranych dzieł literackich i malarskich.
46. Omów sposoby funkcjonowania mitu Narcyza w literaturze i innych sztukach. Odwołaj się do wybranych przykładów.
47. Analizując wybrane przykłady z literatury i sztuki omów, w jaki sposób funkcjonuje w nich motyw lustra.
48. Płak w literaturze i innych tekstach kultury. Przedstaw — na przykładach — wybrane realizacje tego motywu.
49. Echa motywów i idei starotestamentowych w literaturze oraz kulturze staropolskiej (do połowy XVIII w.). Omów na wybranych przykładach.
50. Aktor wobec roli — odwołując się do przykładów scharakteryzuj problem budowania przez aktora postaci scenicznej.
51. Socrealizm w literaturze i sztuce. Omów wpływ ideologii na wybranych przykładach.
52. Omów język filmowy i środki filmowego wyrazu na wybranych przykładach.
53. Roland i inni. Omów funkcjonowanie motywu śmierci rycerskiej na wybranych tekstach kultury.
54. Różne wzorce i kanony męskiej urody w literaturze i sztuce. Omów temat na wybranych przykładach z różnych epok.
55. Teatr polityczny w Polsce w XX i XXI wieku. Odwołując się do wybranych spektakli omów to zjawisko kulturowe.
56. Media i teatr. Na przykładzie wybranych współczesnych spektakli opisz i oceń celowość posługiwania się technikami medialnymi w widowisku teatralnym.
57. Tajniki warsztatu dziennikarza. Omów i przedstaw na własnoręcznie zgromadzonym materiale.
58. Omów, w jaki sposób funkcjonuje Hamlet jako aktor w dramacie Szekspira i w wybranym spektaklu

teatralnym.

59. Fantastyka w przestrzeni kultury. Omów temat, odwołując się do różnych tekstów kultury.
60. Role społeczne, rodzinne i towarzyskie kobiet. Omów problem na wybranych tekstach kultury.
61. Różne sposoby budowania nastroju. Omów technikę w wybranych tekstach kultury.

Język

1. Tak mówią bohaterowie literaccy. Omów język wybranych postaci ze szczególnym uwzględnieniem cech ujawniających ich przynależność środowiskową i charakter.
2. Komizm słowny i sposoby jego realizacji. Omów zagadnienie w wybranych utworach różnych autorów i epok.
3. Funkcje stylizacji modlitewnych w literaturze różnych epok. Omów na wybranych przykładach.
4. Jak dawniej przemawiano? Omów cechy stylu retorycznego na przykładzie wybranych tekstów literackich renesansu, baroku i oświecenia.
5. Język prasy. Omów różne odmiany stylu publicystycznego (na konkretnych przykładach).
6. Zapożyczenia językowe. Omów problem i oceń zasadność najnowszych zapożyczeń w języku polskim.
7. Perswazyjne funkcje języka. Zanalizuj zjawisko na przykładach tekstów propagandowych.
8. Manipulacja językowa w tekstach propagandowych czasów komunizmu i współczesnych. Przedstaw temat na podstawie wybranych przykładów:
9. Dokonując analizy języka różnych reklam, wyjaśnij, jaki obraz świata one kreują.
10. Gra frazeologizmami w reklamie współczesnej. Zinterpretuj analizowane przykłady.
11. Zanalizuj i oceń najciekawsze nazwy sklepów, kawiarni i restauracji w Twojej miejscowości. Wyjaśnij, jakie tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny znalazły w nich odzwierciedlenie.
12. Jak w języku dziennikarzy sportowych funkcjonują tradycyjne frazeologizmy? Omów na przykładach.
13. Słowotwórstwo i fleksja języka internautów. Omów zagadnienie na wybranych przykładach.
14. Omów pochodzenie nazw miejscowych Twojego regionu.
15. Ludzie listy piszą. Omów formy korespondencji dawniej i dziś.
16. Obraz szkoły wyłaniający się z gwary uczniowskiej. Przedstaw problem odwołując się do języka uczniów.
17. Scharakteryzuj i porównaj językowy obraz miłości w tekstach literackich dwóch wybranych epok.
18. Omów sposoby tworzenia i funkcje neologizmów autorskich w tekstach wybranego poety XIX lub XX wieku (np. Leśmiana, Białoszewskiego).
19. Scharakteryzuj styl artystyczny na przykładzie jednego-dwóch utworów wybranego pisarza/poety.
20. Machnij na to ręką! Komunikacyjne zachowania niewerbalne. Omów problem zachowań niewerbalnych towarzyszących komunikacji na wybranych przykładach.
22. „My” i „oni” w języku polityków. Omów i oceń, odwołując się do przykładów.
23. Troska o język narodowy dawniej i dziś. Opierając się na przykładach, omów rolę języka jako jednego z czynników integrujących wspólnotę etniczną i stanowiących podstawę tożsamości narodowej.
24. Język a płeć. Odwołując się do przykładów, spróbuj odpowiedzieć na pytanie, czy istnieje zależność

między językiem a płcią mówiącego.

25. O tym, jak się wyrazy łączą i co z tego wynika, czyli między łączliwością a frazeologią. Omów na zgromadzonym przez siebie materiale językowym.
26. W jaki sposób funkcjonują „słowa skrzydlate” w potocznej rzeczywistości językowej? Omów na zgromadzonym przez siebie materiale.